

Jubilæum

Gudhjem Sparekasse

Nexø Sparekasse

Svaneke Sparekasse

Aakirkeby Sparekasse

Rønne Sparekasse

Jubilæumsavis

Sparekassen Bornholms Fond i 25 år

Redaktion: Peter Tiemroth

Ansvarshavende: Peter Tiemroth

Produktion: Bornholms Tidende

**Udgiver: Bornholms Tidende og
Sparekassen Bornholms Fond**

Sparekassen Bornholms Fond

Winni Grosbøll. Arkivfoto: Jens-Erik Larsen

Borgmester Winni Grosbøll siger tillykke:

Må I bestå i mange år endnu

Va mæ Kulturen? spurgte Poul Henningsen tilbage i 1933.

Jeg kan ikke svare på, hvordan kulturen havde det dengang. Men jeg ved, at Bornholms kulturliv – i bred forstand – i dag ville have været ilde stedt uden Sparekassen Bornholms Fond.

Vi har nogle unikke forhold på vores ø, hvor langt de fleste af os er borgere ”på fuld tid”. Vi både bor, arbejder og tilbringer vores fritid inden for kommunegrænsen.

Men det betyder også, at vi er nødt til at klare os med det, vi har. Vi kan ikke som landets øvrige borgere ”shoppe fritid og kultur” i nabokommunerne efter lyst.

Stor betydning

Samtidig er regionskommunens økonomiske muligheder stærkt begrænsede på grund af det stadigt faldende befolkningstal.

Og i den situation kan det være svært at finde de nødvendige penge på budgettet til fritids- og kulturaktiviteterne. For os politikere er der altid noget, som synes at være endnu vigtigere.

Netop derfor har Sparekassen Bornholms Fond så stor betydning for det bornholmske samfund. Gennem årene har I uddelt mange millioner kroner til tusinder af store og små projekter, der alle er med til at understøtte det Bornholm, vi kender og holder af.

Klog forvaltning

For fritids- og kulturlivet er jo vigtigt for alle os borgere – og for den sags skyld også for de turister, som besøger os.

Hvordan skal vi ellers kunne grine og græde, blive klogere og underholdt, danse og opleve, hvis ikke vi har teatre, spillesteder, svømmehaller, museer, udstillingslokaler, idrætscentre og ... fortsæt selv listen!

I har også fundet mulighed for at hjælpe små virksomheder på vej gennem aktieinvesteringer, og med købet af Stenbrudsgården har I sikret, at denne historiske og markante bygning kom på bornholmske hænder.

Tak til fonden. Tillykke med jubilæet – må I bestå i mange år endnu og forvalte jeres midler lige så klogt som hidtil.

Fondens formand Jens Olsen:

Formen er god i jubilæumsåret

Her under Finanskrisen er der mange små banker og sparekasser, der har måttet fusionere eller lukke, svarende til hvad vi oplevede på Bornholm for 25 år siden.

Bestyrelsen ønske er derfor at få belyst, hvordan den daværende bestyrelse og ledelse af Sparekassen Bornholm planlagde og udtænkte strategien for tilblivelsen af Sparekassen Bornholms Fond.

Åbenhed

2015 er også året hvor den nye lov for erhvervsdrivende fonde trådte i kraft, hvor der også kom anbefalinger om større åbenhed og gennemsigtighed.

Det var derfor også naturligt, at overlade opgaven, at skrive Sparekassen Bornholms Fond opståen og betydning for Bornholm i de første 25 år til Peter Tiemroth.

Sparekassen Bornholms Fond kan ved 25 års jubilæet konstatere, at formen er god.

Der er i de første 25 år doneret 126 mio. kr. til det born-

holmske samfund, investeret 13 mio. i noterede aktier/anpartar i bornholmske virksomheder.

Finanskrisen

Finanskrisen fik stor betydning for Sparekassen Bornholms Fond. For at kunne udbetale donationer fik fonden i 2009 tilladelse fra Erhvervs- og selskabsstyrelsen til at nedskrive grundkapitalen med 15 mio. kr. over en periode på fem år, der sluttede i 2013.

Det er derfor glædeligt efter nogle lidt magre år med finanskrisen, at den samlede formue nu er 143 mio. Dette skulle være med til at give et afkast, der kan sikre fondens formål.

Nemlig at virke til gavn for almennyttige og velgørende formål på Bornholm, alt efter bestyrelsens frie skøn. På en måde som kan matche de første 25 år under hensyntagen til fondens formue.

Jens Olsen. Privatfoto.

Sparekasse-palæet på Store Torv, der bombedes i 1945 og afløstes af den nuværende Nordea-bygning

Nederlaget 1864 satte fart på sparekasserne:

”Hvad udad tabes skal indad vindes”

Paradoksalt nok medførte de katastrofale nederlag ved Dybøl og Als – som kunne følges i tv-serien 1864 – og tabet af det rige Sønderjylland en vældig fælles energi og et nyt engagement i det danske samfund.

”Hvad udad tabes, skal indad vindes”, sagde man. Man mente, at hvad Danmark havde tabt af konkrete kvadratkilometer skulle kompenseres med intensiveret brug af de resterende ressourcer. Fysiske såvel som åndelige.

I nationens skæbnestund var ideerne mange og entusiasmen stor. Og innovationen førte hurtigt til en blomstrende buket med f. eks. højskole- og andelsbevægelsen, frimenigheder og sparekasser.

Storkøbmændene

På Bornholm var Bornholms Spare- og Laanekasse i Rønne det første pengeinstitut.. Før den tid var det overladt til velhavende enkeltpersoner – f. eks. store købmænd og skibsredere – at drive en form for bankvirksomhed ved lån og kreditgivning.

Sparekasserne ejedes af garantterne, der alene hæftede med deres indskud og var altså en slags brugsforening for penge. Hensigten var ”at opnaa Lejlighed til at gøre endog smaa Summer frugtbringende paa en let og sikker Maade, samt til at udbetale de indskudte Kapitaler til en aldeles bestemt Tid.”

Florentinsk adelspalæ

Ganske vist var sparekassen oprettet allerede i 1844. Men det var først efter 1864-krigen, at virksomheden voksede for alvor. Og i 1895 kunne man opføre en imponerende bygning på Store Torv efter tegning af arkitekt Mathias Bidstrup.

På gamle fotografier kan man konstatere, at domicilet nærmest mindede om et middelalderligt florentinsk adelspalæ, hvis ekspeditionslokale ligefrem stemte indet til andagt.

I 1907 købtes naboejendommen, og der skabtes en forbindelse mellem de to bygninger. Under bombardementet i 1945

blev ”palæet” så medtaget, at hele grunden efter krigen ryddedes, og der opførtes det store kompleks, der i dag huser Nordea.

Sparekassen Bornholm

Efter 1864 vandt sparekasse-tanken også terræn ude på øen. I 1866 stiftedes Nexø Sparekasse, i 1869 etableredes Bornholms Landbo Spare- og Lånekasse i Aakirkeby, i 1880 tilkom Gudhjem og Omegns Spare- og Laanekasse.

I 1884 fik også Allinge en sparekasse, der dog var en filial af Bornholms Spare- og Laanekasse i Rønne. Mens Svaneke kom til med øens femte selvstændige sparekasse i 1895 i form af Sparekassen for Svaneke og Omegn.

De fem sparekasser var selvstændige helt frem til 1970, hvor de blev sammenlagt til Sparekassen Bornholm. Men frem til 1974 var sparekasserne underlagt en række begrænsninger med hensyn til udlån og måtte ikke føre reel bankvirksomhed.

”Hvad udad tabes, skal indad vindes

Flere fusioner

Ved en bankreform blev sparekasserne stort set blev sidestillet med bankerne. Det førte til adskillige fusioner på landsplan. Unibank opstod ved, at sparekassen SDS fusionerede med Andelsbanken og Privatbanken.

Og de ansatte i Sparekassen Bornholm nåede lige akkurat af være ansat i SDS i et par måneder, inden Unibank var en realitet i 1990, som efter en skandinavisk storfusion i 2001 blev til Nordea.

Et par år senere - i 1992 overtog Bikuben de sunde dele af Bornholmerbanken og Hasle Bank efter førstnævntes krak i 1992. Og senere opslugtes Bikuben i Danske Bank.

Sparekassen gav sikker opsparing

En sparekasse er et pengeinstitut, der er organiseret som en selvejende institution. Betegnelsen benyttes til lige om tidligere sparekasser, der er blevet omdannet til aktieselskaber, såkaldte sparekasseaktieselskaber.

Danmarks første sparekasse var Holsteinborg Sparekasse ved Skælskør, der blev oprettet i 1810 efter inspiration fra Tyskland. Formålet med de første sparekasser var at give småsparerne mulighed for en sikker opsparing.

De blev ikke drevet med profit for øje, men var med forbillede i andelsbevægelsen opbygget i almenlystigt øjemed og med en demokratisk struktur.

Indskyderne, de såkaldte garantter, fik forrentet deres kapital til en på forhånd fastsat rente, også selvom sparekassen viste sig at få et stort overskud.

Denne struktur sikrede en forsigtig drift af virksomheden, idet garantterne derved ikke havde incitament til at lade den indgå i risikable forretninger.

Mogens Mannering. Arkivfoto.

Det var “interessante tider” omkring 1990:

Sparekassens egenkapital blev til øens “mærskfond”

“Gid du må leve i interessante tider,” lyder en gammel kinesisk forbandelse. Og “interessante tider” var det unægtelig omkring årsskiftet 1989/90 for Sparekassen Bornholms direktør Mogens Mannering.

Men det, der i datidens finansielt turbulente tider kunne have udviklet sig til en forbandelse, udviklede sig i stedet til en pengetank til almenlystige og velgørende formål på Bornholm.

Fondens betydning kan i lokale proportioner vel bedst sammenlignes med en position, der på landsplan svarer til Mærsk McKinny Møller og Hustrus Fonds.

Tungen lige i munden

– Men det er dine egne ord – bestemt ikke mine, understreger den nu 80-årige Mogens Mannering, da jubilæumsavisen opsøger ham i Hørsholm, hvor han og hustruen nyder deres otium i en lejlighed på gågaden med udsigt over en stor smuk dam.

Derimod vil Mogens Mannering gerne vedgå, at det var “interessante tider”, hvor det gjaldt om at holde tungen lige i munden, hvis man ville holde balancen. Og f. eks kostede tidernes ugunst Bornholmerbanken og Hasle Bank livet.

– Allerede midt i 80’erne begyndte man at kunne ane skriften på væggen for det bornholmske samfund, fortæller Mogens Mannering, der siden 1978 havde været direktør for Sparekassen Bornholm

Antennerne ude

– Isvintrene ramte det dengang udbredte nærfiskeri i det i forvejen trængte erhverv. Og da det også var svære tider for øens andet hovederhverv landbruget, var Spa-

rekassen ganske hårdt hængt op. Nok også næret af den lokale bank-konkurrence.

– Og da vi med stigende betænkelig måtte konstatere større og større hensættelser, havde jeg i flere år anten-

“Tungen lige i munden.

Understreger den nu 80-årige Mogens Mannering

nerne ude efter mulige samarbejdspartnere, ligesom vi selv konstant fik følere fra andre pengeinstitutter.

– En længerevarende kontakt og gode samarbejdsrelationer til SDS fandt jeg særlig interessant. Og jeg havde fået mandat til at gå i nærmere forhandlinger. Men pludselig skulle det gå meget stærkt, hvis vi ville med på vognen.

Hyret eller fyret

– Så da jeg på et møde midt i december 1989 i Allinge noget overraskende præsenterede repræsentantskabet for en fuldbyrdet kendsgerning, vidste jeg reelt ikke, om jeg var hyret eller fyret.

– Men de tog godt imod projektet, der indebar, at sparekassens egenkapital – nu konverteret til 113 mio. kr. i SDS-aktier – blev placeret i en almenlysttig fond, smiler Mogens Mannering, der kun nåede at være SDS-direktør indtil februar 1990, hvor Unibank-fusionen var en realitet.

Et ”kup” for Bornholm

Allerede på stiftelsestidspunktet blev nyskabelsen Sparekassen Bornholms Fond betegnet som lidt af et ”kup” for Bornholm i forbindelse med fusionen mellem Sparekassen Bornholm og Sparekassen SDS.

Mens SDS overtog Sparekassen Bornholms hidtidige virksomhed blev Sparekassens formue – et trecifret millionbeløb – udskilt i en særlig fond, hvis afkast kan anvendes til almenlysttige og velgørende samt erhvervsformål.

– Som finansverden udviklede sig, førte den første fusion med SDS udelukkende til gavn for Bornholm. Og sammenlægningen af filialer med Andelsbankens forløb også uden dramatik, og kun få medarbejdere blev overflødige.

– Selv om vi klart var øens største pengeinstitut med en markedsandel på omkring 50 procent, så satte Bornholm i sig selv naturlige grænser for, at vi i det lange løb

ville kunne yde privatkunder og erhvervsliv den service, som de har krav på.

80 millioner

– Så da det strammede yderligere økonomisk til på øen, så kunne vi sidde med foldede hænder og glæde os over, at vi havde bragt Sparekassen Bornholms millioner over i fonden i god behold, fortæller Mogens Mannering.

Selv var han kun områdechef for Unibank Bornholm i 1990 og 1991, hvorefter han koncentrerede sig om posten som administrator for den fond, han selv havde stået bag konstruktionen af.

Og helt frem til 2004 nåede Mogens Mannering at uddele ikke færre end 80 millioner kr. til almenlysttige formål i det bornholmske samfund. Og med diverse samarbejdspartnere foretoges talrige nyttige investeringer i øens erhvervsliv.

“så kunne vi sidde med foldede hænder og glæde os over, at vi havde bragt Sparekassen Bornholms millioner over i fonden i god behold.

Fortæller Mogens Mannering

Sparekassen Bornholms Fond fødtes i krisetider:

Renten var oppe på 25 procent

– Mødet fandt sted 30. november om eftermiddagen fra kl. 15 og varede til kl. 21 om aftenen, før den endelige beslutning blev taget. Den spændende godkendelse af Sparekassens afdelingsråd fandt sted på Hotel Allinge.

Det fortæller den mangeårige senere formand for Sparekassen Bornholms Fond – Jørn Blem – der sad som medlem af fonden fra opstarten i december 1989 til dens godkendelse i februar 1990. Og siden frem til 2012 er det længst siddende bestyrelsesmedlem. Heraf de sidste seks år som formand.

– Jeg sad på dette tidspunkt i Sparekassen Bornholms bestyrelse og kunne se, at Sparekassen i den kommende tid kunne få store udfordringer. Øens erhvervsliv havde store problemer med at få pengene til at slå til. Renten var på det tidspunkt nået op på ca. 25 procent ved overtræk på kassekredit. Det var ikke holdbart.

Voldsom kamp

Om den datidige stemning i afdelingsrådet fortæller Jørn Blem, at rådet bestod af seks kredse med seks medlemmer i hvert råd. Det var Allinge-Gudhjem-Svaneke-Neksø-Aakirkeby-Rønne, og det var voldsom kamp om, hvem der skulle bestemme over de enkelte sager

– Der var mange fra start, der ikke ville være med til at fusionere med SDS, da de mente, vi sagtens kunne forsætte på nuværende måde i årene fremover. De var jo bekymrede for, om man ved fusion kunne miste den lokale Sparekasse i deres område, så de var ikke meget for at godkende forslaget.

– Men vi i bestyrelsen havde jo en indsigt i den økonomiske situation, banken kunne komme i, hvis man ikke fandt en partner at fusionere med. Og SDS havde netop fået et rigtig godt tilbud takket være dir. Mogens Mannering, der ville kunne medføre en bornholmsk fond på over 100 mio. kr.

Den elvte time

– Til gavn for det bornholmske samfund kunne vi imidlertid efter et meget langt møde tage en afstemning, der resulterede i, at Sparekassens formand Preben Holm Jensen og direktør Mogens Mannering skulle rejse til København i weekenden for at forhandle beslutningen på plads med S.D.S.

– SDS-formanden Jens Chr. Kirketerp Jensen havde åbenbart et godt forhold til Mannering. Og mandag morgen kl. 9.00 kunne en pressemeddelelse berette, at vi var fusioneret med SDS og kunne forvente at få en fond på godt 110.000.000 kr. op at stå til gavn for hele Bornholm.

– Ret så fantastisk i lyset af, at SDS dagen efter kl. 9.00 blev fusioneret med Privat Bank og Andelsbanken og fik navnet Unibank. Det var i elvte time må man sige, og i bankverdenen skylder man Mogens Mannering en kæmpe tak for dette mester stykke, siger en uforbeholden Jørn Blem.

Preben Holm Jensen. Arkivfoto:

Jørn Blem. Arkivfoto: Jens-Erik Larsen

Med varmt hjerte og hovedet koldt

– Aktiverne kom fra start til at bestå af kun Unibank-aktier, der på starttidspunktet blev noteret på Børsen til kurs ca. 298, fortæller den mangeårige formand Jørn Blem om Sparekassen Bornholms Fonds ganske hektiske fødsel.

– Den nye fonds bestyrelse kom til at bestå af den daværende bestyrelse i Sparekassen Bornholm og SDS-formand Jens Kirketerp Jensen, altså af ni personer.

– Ved overtagelsen måtte vi ikke sælge nogen af aktierne det første år, og derefter kun ca. 10 procent om året de følgende år. Det første år kunne vi kun bruge udbyttet af aktierne til bevillinger. Det var i orden, syntes vi, da kursen jo var helt ok.

Start-nervøsitet

– Det betød jo fra start, at vi kunne udlodde et udbytte af aktien til velgørende formål, så det var meget afgørende, hvad vi fik. Det første år var dog fint, ca. 5,5 millioner, og vi kunne udlodde 1,2 millioner.

– Det var i starten af fondens levetid et stort problem, at vi var bundet op på kun at måtte have Unibank aktier, da kursen på et tidspunkt kom ned på kurs 98 i stedet for på kurs 298, som i starten.

– Det gav selvfølgelig stor nervøsitet i bestyrelsen, at vi manglede ca. 60 mil. I fonden, men heldigvis holdt vi hovedet koldt og få år efter havde kursen rettet sig igen, og beholdningen var igen intakt, konstaterer Jørn Blem.

Svend Erik Pedersen. Arkivfoto.

Sparekassen Bornholms Fond gennem 25 år:

126 millioner til 1.955 formål

– Gennem de 25 år har vi modtaget omkring 3.800 ansøgninger, hvoraf de 1.955 ansøgninger er imødekommet. Der er i alt udbetalt 126 mio. kr. i tilskud fra fonden til gode, almenyttige formål her på Bornholm.

Det fortæller fondens administrator siden 2004 – Svend Erik Pedersen – fra fondens kontor i Silkegade og tilføjer, at man modtager en ansøgning om tilskud næsten hver anden dag.

– Det bliver til mellem 150 og 175 ansøgninger om året, og af dem bliver omkring de 100 bevilgede. Det er store tilskud og små tilskud til mange forskellige bornholmske foreninger og organisationer.

Spejderhytten

Blandt de utallige sager gennem årene fremdrager Svend Erik Pedersen en af de første ansøgninger, han modtog som administrator. Den kom fra De blå Spejdere, Hammershus Trop, der søgte om tilskud til en sidebygning til spejderhytten i Allinge

– Den skulle indeholde nye bade- og toiletfaciliteter. Prisen for byggeriet anslog de til 104.000 kr., hvortil kom eget arbejde. Bestyrelsen bevilget 25.000 kr. til formålet.

– Jeg husker tydeligt den store glæde jeg følte, og det privilegium det var at være med til at støtte et godt initiativ. Det har holdt sig siden, smiler Svend Erik Pedersen.

Landets ældste teater

Topscoren på top-ti-listen over modtagere fra fonden gennem er det gamle teater i Rønne, der er landets ældst fungerende og hermed et historisk klenodie ved siden af at være en nutidig skueplads.

– Tilbage i 2005 fik vi i fonden en henvendelse fra den daværende bestyrelse i Rønne Theater om muligheden for et større tilskud til renoveringen af teatrets Østergadefløj, som skulle indrettes til café og billetsalg, køkken, kontorer og syværksted.

– Projektet forelå, og de første budgetter lød på 11 mio. kr. Det mente vi ikke, at vi fra fondens side kunne løfte, men hvis budgettet kunne reduceres ville der måske være en mulighed.

– Det endte med, at vi støttede byggeriet med 3 mio. kr., og hele byggeriet beløb sig til omkring 6 mio. kr., fortæller Svend Erik Pedersen.

Naturlegeplads-initiativ

Som et tredje eksempel på den store alsidighed i de støttede projekter igennem årene nævner Svend Erik Pedersen naturlegepladsen i Hareløkkerne i Almindingen.

– I en artikel i Bornholms Tidende i 2012 gjorde skovrider Jørgen Friise opmærksom på, at naturlegepladsen var i så ringe stand, at man fra Naturstyrelsens side måtte se sig nødsaget til at lukke den.

– Den melding vurderede vi lidt over i fonden, og det endte med, at fondens daværende formand, Jørn Blem, tog kontakt til Jørgen Friise og nævnte, at fonden måske ville være interesseret i at medvirke til en nyskabelse af naturlegepladsen.

– Henvendelsen resulterede i, at vi ydede et tilskud på 500.000 kr. til projektet, og det er vores indtryk, at legepladsen er blevet taget godt imod og bliver flittigt brugt, slutter Svend Erik Pedersen.

Datter ældre end moderen

Selv om finansieringsselskabet Sparbo Finans A/S formelt er et datterselskab af Sparekassen Bornholms Fond, så er datteren i dette tilfælde ældre end moderen.

Selskabet blev nemlig stiftet tilbage i Sparekassen Bornholms regi – altså før fonden blev etableret, og var fra starten tænkt som finansieringsselskab for finansiering af særlige produkter.

Men da Sparekassen Bornholm i 1989 blev fusioneret med SDS var man i SDS ikke interesseret i Sparbo Finans, som derfor gled med over i Sparekassen Bornholms Fond som et 100 procent ejet datterselskab.

– Selskabet har gennem årene ydet lån til adskillige bornholmske virksomheder, som ikke har kunnet opnå den fulde finansiering ad andre kanaler.

– Men i øvrigt kan interesserede læse mere om mulighederne i SparboFinans andetsteds på Sparekassen Bornholms hjemmeside, fortæller fondens administrator Svend Erik Pedersen.

Biokraft. Arkivfoto: Jens-Erik Larsen

VM i Matchrace 2010 i Rønne. Arkivfoto: Per Frost

I godtvejr og storm gennem 25 år:

Fonden har tjent 164 millioner

At navigere sikkert gennem globaliseringsalderens stadigt genkommende økonomiske kriser kræver mere end almindeligt godt sømandsskab. Og igennem sine 25 år har Sparekassen Bornholms Fond da også sejlet i såvel godtvejr som storm.

Men at der over det lange stræk er udvist rettidigt omhu af de skiftende bestyrelser og administratorer bevidnes ved, at det samlede overskud i de 25 år i alt har beløbet sig til 164 mio. kr.

Fondens daglige administrator Svend Erik Pedersen oplyser, at formuen administreres i tæt samarbejde med investeringsrådgiver Lars Bo Hansen i Nordea Private Banking Formueforvaltning i København.

I tæt dialog

– Alle køb og salg af værdipapirer foregår efter dialog mellem Lars Bo og fondens administrator og efter godkendelse fra fondens formand. Efter hvert køb og salg bliver bestyrelsen informeret om transaktionen, fortæller Svend Erik Pedersen.

– Bestyrelsen justerer fondens investeringsstrategi løbende. Da renteniveauet lå højt i 90'erne havde fonden overvægt i obligationer. I 2005 var renteniveauet faldet til 4 procent, og formuefordelingen blev fordelt med 50 procent i aktier og 50 procent i obligationer og kontanter.

– Denne fordeling har svinget siden, men er i dag tilbage på 50/50, oplyser Svend Erik Pedersen, der i øvrigt ikke lægger skjul på, at fonden – ligesom utallige andre investorer – ind imellem har mærket de økonomiske kriser på pengepungen.

Startkapitalen

– Da fonden blev etableret i 1990 bestod hele kapitalen på 113 mio. kr. af aktier i SDS. Fondens bestyrelse måtte sælge op til 10 procent af aktierne hver år. For at sprede risikoen benyttede man sig af den mulighed.

– Renten på 10 årige statsobligationer i de år var på 8 – 10 procent, så det var en sikker investering med solidt afkast. Fonden skulle dog beholde mindst 20 mio. kr. i

Unidanmark-aktier – en bestemmelse, der først blev ophævet ved en vedtægtsændring i 2011.

– I de følgende år kom man ud med pæne resultater: 16 mio. kr. i overskud i 2003, 13 mio. kr. i 2004, 15 mio. kr. i 2005 og 16 mio. kr. i overskud i 2006.

Katastrofeårene

– Men I 2007 og 2008 indtraf katastrofeårene, da finanskrisen gjorde sit indtog. Den ramte fonden hårdt. Aktiekurserne faldt og faldt. Det resulterede i underskud på 9 mio. kr. i 2007 og 37 mio. kr. i 2008.

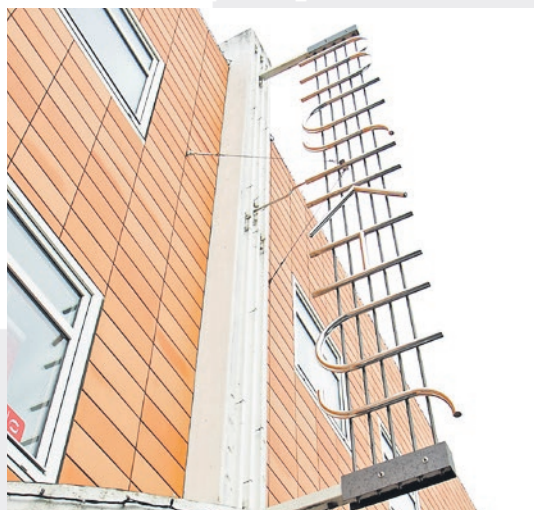
Så kom et par år med pæne overskud, inden den globale krise indtraf i 2011 med et underskud på 11 mio. kr. til følge, opsummerer Svend Erik Pedersen fondens økonomi gennem de 25 år.

Fondens top-ti

På opfordring fra Jubilæumsavisen har fondens administrator Svend Erik Pedersen haft den store regnemaskine i sving for at finde frem til en top-ti-liste over beløbsmodtagere fra fonden igennem tiderne.

Listen ser således ud:

1. Rønne Teater	7. Bornholms Middelaldercenter
2. Natur Bornholm	8. Bornholms Højskole
3. Bornholms Kunstmuseum	9. DGI incl. landsstævnestadion
4. Musikhuzet Bornholm	10. Idrættens Rejsefond
5. Bornholms Museum	11. Svanekegaarden
6. Grønbechs Gård	12. Gudhjem Svømmehal

Musikhuzet. Arkivfoto: Allan Rieck

Musikhuzet. Arkivfoto: Allan Rieck

Rønne Theater. Arkivfoto: Jens-Erik Larsen

Landets ældste fungerende teater:

Enestående i hele Norden

Når det fredede Rønne Theater i Østergade I dag fremtræder smukkere og mere funktionelt end nogensinde, er det ikke mindst Sparekassen Bornholms Fonds skyld.

For når teaterbygningen stadig er brugbar som spillested for egnsteater, amatørscener og professionelle opera- og revyforestillinger, er årsagen restaureringer og ombygninger siden 1996.

At Rønne Theater, der blev opført i 1783 og udvidet i 1823, i dag er landets ældst fungerende teater og dermed enestående – også i nordisk sammenhæng – er imidlertid ingen selvfølge, hvad teatrets formand Kirsten Mortensen kan berette om.

Fonden gik forrest

– Sparekassen Bornholms Fond har støttet det store byggeri fra start til slut, og uden fonden havde det været svært at gennemføre projektet. Det er jo altid sådan, at de landsdækkende fonde først er villige til at træde til, når et projekt har lokal opbakning.

– Fonden har derfor en stor del af æren for, at vi i dag har et fantastisk flot teater, der vækker interesse langt ud over øens egne grænser, og som elskes af de tilrejsende skuespillere og teaterarbejdere såvel som af de menesker, der dagligt har deres gang på stedet. Tilskuertallene vidner også om, at vi alle her på øen bakker op om ”vores” teater.

Museum eller aktivt teater

Men midt i 1990'erne var det for teatrets bestyrelse og re-

Landets ældst fungerende teater og dermed enestående – også i nordisk sammenhæng

præsentskab et spørgsmål om, hvorvidt teatret skulle sygne langsomt hen og ende som en museumsbygning uden væsentlige teaterbegivenheder.

Eller om man i stedet skulle satse aktivt på istandsættelse, udvidelse og fornyelse og dermed få skabt liv og glade teaterdage i bygningen.

– Umiddelbart var svaret ikke svært at give, selvfølgelig skulle Rønne Theater leve videre som et væsentligt kulturelt tilbud til Bornholms borgere og de mange turister, fortæller Kirsten Mortensen.

– Et er dog at tage en sådan beslutning, men at føre den ud i livet er en ganske anden sag. Bestyrelsen med formanden Leif Thøstesens i spidsen tog fat med krum hals. Der blev lagt planer, kasserer Mogens Dam lavede budgetter og alle tænkte og drømte.

En solid støtte

– Og så viste det sig, at heldet var med os og vore drømme. Den på det tidspunkt ret nystartede Sparekassen Bornholms Fond var parate med millionerne, og siden da har fonden været os en solid støtte, når der var behov for det.

– F. eks. har de holdt en hånd under sommerforestillingerne, der ellers ville have svært ved at overleve. Og de har støttet en total renoveringen af køkkenet, så det kunne bruges som professionelt køkken.

– De har i det hele taget hjulpet, hver gang uventede uheld atter en gang truede Rønne Theaters eksistens, fastslår Kirsten Mortensen.

Da 70 år gammel drøm skulle realiseres:

Fonden i front for NaturBornholm

Det var en næsten 70 år gammel drøm, der gik i opfyldelse, da NaturBornholm blev indviet 15. maj 2000 med 260 gæster med Prins Henrik og den oprindelige idemand, lektor Poul Nørgaard, i spidsen.

Nørgaard kunne fortælle, at da Bornholms Naturhistoriske Forening stiftedes i 1932, var et af formålene at skabe et sted, hvor man kunne vise noget om den bornholmske natur. Formålet blev i mange år opfyldt af Bornholms Museum med en naturhistorisk samling.

Men da man gjorde det store fund af guldgubber på Sorte Muld, skulle museet skaffe plads til dette enestående fund. Det gik ud over naturen. Og fik Nørgaard på ideen til NaturBornholm, hvor han i øvrigt nedlagde grundstenen.

En tidlig støtte

– Da Aakirkeby Kommune og gruppen bag initiativet til NaturBornholm tilbage i 1990'erne arbejdede for at skaffe de nødvendige midler til et anlægsbudget, var Sparekassen Bornholms Fond en af de tidlige støtter af projektet, fortæller NaturBornholms direktør Peter Haase

– Sparekassen Bornholms Fond ydede et millionbeløb, som sammen med bidragene fra Aakirkeby Kommune og Bornholms Amt, var den lokale økonomiske forankring, som skulle til, for at opnå yderligere ”eksterne” støttebeløb. Dermed var bidraget en af forudsætningerne for, at ideen om centret kunne realiseres.

”Et af formålene at skabe et sted, hvor man kunne vise noget om den bornholmske natur.

Lektor Poul Nørgaard

– Så NaturBornholm skylder i høj grad Sparekassen Bornholms Fond en stor tak for den støtte, fonden gennem årene har ydet og dermed medvirket til, at NaturBornholm i dag er en af øens største og mest populære kulturattraktioner.

Akut hjælp

Peter Haase kan fortælle, at fonden i løbet af de femten

år, der nu er gået, siden NaturBornholm åbnede, har støttet, når der har været akut behov. I de første vanskelige driftsår var det blandt andet hjælp til nødvendig justering af udstillinger og etablering af undervisningsfaciliteter.

– Efterfølgende var det ligeledes bidrag fra Sparekassen Bornholms Fond, som muliggjorde, at NaturBornholm i perioden 2004-7 kunne supplere med EU fondstøtte til udvikling af miljøudstilling og etablering af laboratoriefacilitet.

Populære børnetilbud

– I 2011 kunne vi indvies vores udendørs el-bil bane, der indgår i centrets energiudstilling. Her kan mindre børn køre en tur, men vel at bemærke først, når der er ydet den nødvendige energi, til at lade el bilen op.

– Elbilerne er blevet et særdeles populært element for de besøgende børnefamilier. I løbet af sæsonen bliver det til 40.000 energi-ture med køreglade børn, glæder Peter Haase sig.

– NaturBornholms Naturværksted er ramme for vores Naturklub samt for undervisningstilbud til bornholmske skoleelever. Med værkstedet stensave kan de besøgende blandt andet prøve sig frem med de bornholmske bjergarter. Såvel el-bil bane, som stenværksted, har kunnet realiseret takket være en donation fra Sparekassen Bornholms Fond.

Kilden på Bornholms Kunstmuseum. Foto: Jens-Erik Larsen

Fødselsgaven til det nye museum var:

Kunstens ikoniske helligdomskilde

Helligdomskilden og dens løb ned gennem tre etager er et af Bornholms Kunstmuseum ikoniske træk siden starten i 1992, takket være en generøs donation fra den næsten nyetablerede Sparekassen Bornholms Fond.

– Helligdomskilden har nu rislet gennem museet i mere end 20 år. Som et billede på sammenhængen mellem kunst og natur og som tegn på de gode relationer mellem Bornholms Kunstmuseum og Sparekassen Bornholms Fond, fastslår museumsdirektør Lars Kærulf Møller.

Allerede et halvt år efter åbningen doneres et stort koncertflygel. Og lige siden har det fine instrument muliggjort en perlerække af koncerter og forestillinger, helt bogstaveligt fra Bach til Beatles.

“Helligdomskilden har nu rislet gennem museet i mere end 20 år.

Museumsdirektør Lars Kærulf Møller.

Fremsynede folk

– Ved indvielseskoncerten var det tydeligt, at fondens første formand, Preben Holm Jensen, talte direkte til det meste af amtsrådet, der sad på de første rækker, husker Lars Kærulf Møller.

– Han præsenterede fonden og understregede, at formålet var at støtte og gavne kulturlivet på Bornholm. Men at politikerne aldrig måtte læne sig tilbage og tro sig fritaget for de kulturelle forpligtelser.

– Og selv om politikerne både dengang og i dag tilsy-

neladende har forstået budskabet, tør man slet ikke tænke på, hvordan det bornholmske kulturliv ville se ud, hvis ikke fremsynede folk havde etableret fonden.

Stilfærdigt løfte

Da Lars Kærulf Møller kvitterede for det smukke flygel konstaterede han – til fortrydelse for nogle og til moro for andre af de over 300 gæster, at museet desværre ikke var blevet bygget stort nok.

– Fonden skrev sig dog bemærkningen bag øret og gjorde meget stilfærdigt opmærksom på, at såfremt kunstmuseet indenfor nogle år kunne fremvise et fornuftigt udbygningsprojekt, ville man se på det med positive øjne.

– Og da et projekt var klar, meddelte fonden i 1999 – efter en række diskrete orienteringsmøder - at man var sindet at støtte udvidelsen med 12 mio. kr. under forudsætning af, at museet selv kunne rejse et tilsvarende beløb.

Splid i familien

– Fondens beslutning blev ikke modtaget med udelt begejstring af dele af museumsforeningens bestyrelse, der mente, at det måtte være det kulturhistoriske museum, der ”stod for tur”, fortæller Lars Kærulf Møller.

– Der blev indledt et uskønt lobbyarbejde, hvor man uden blusel opfordrede fonden til at flytte bevillingen. Men igen viste fonden sin store generøsitet og veneration overfor kunstmuseet.

– Fonden meddelte os nemlig, at man naturligvis vedstod den bevilling, man havde givet til kunstmuseet. Og at man samtidig ville donere et tilsvarende beløb til det kulturhistoriske museum, men under tilsvarende betingelser.

– Takket være den sneboldeffekt, en så stor donation kan indebære, lykkedes det kunstmuseet at realisere planerne, og i 2003 kunne vi slå dørene op til et næsten 25 procent større kunstmuseum, konstaterer Lars Kærulf Møller.

Europæiske events for glas og keramik

– Siden åbningen er der næppe gået et år, uden at Sparekassen Bornholms Fond har doneret et større eller mindre beløb til støtte for museets aktiviteter, fortæller museumsdirektør Lars Kærulf Møller.

– Og da vi sammen med Glas- og Keramikskolen i Nexø tog initiativ til de internationale biennaler for glas og keramik, var fonden igen med til at spænde sikkerhedsnettet ud under det samlede budget på næsten 2 mio. kr.

– Også i 2006 donerede man ligeledes et stort beløb til et forprojekt om et lysmuseum og undersøgelser af det helt særlige bornholmske lys, der er fundamentet for den særlige bornholmske kunst. En risikobetonet og langsigtet satsning.

– Alligevel var man i 2014 igen klar med yderligere udviklingsmidler, så både lysmuseum og nye, tilfredsstillende rammer for det kulturhistoriske museum nu synes tættere på en realisering end nogensinde før.

Museumsdirektør Lars Kærulf Møller, Bornholms Kunstmuseum. Arkivfoto: Allan Rieck

Musikhuzet. Arkivfoto: Jens-Erik Larsen

Den lange vej til Musikhuzet:

Fonden frikøbte fundraiser

Der er to hovedforklaringer på, hvordan en så lille ø som Bornholm kan have et fyrtårn af et regionalt spillested for den rytmiske musik som Musikhuzet Bornholm på Store Torv i Rønne med spille-scener og øvelokaler.

Den ene er ildsjælen Olav Elvang, der fra musikhuzet blev etableret som en fond i 1992 og frem til 2005 var formand for husets bestyrelse. Den anden er Sparekassen Bornholms Fond.

Og lytter man til Olav Elvang, så er fonden såmænd også forklaringen på, hvordan han kunne føre sin årelange og seje kamp for at få etableret et musikhus til ende.

Måtte selv finde penge

Med udgangspunkt i Østermarie Musikforening arbejdede Olav Elvang fra 1985 til 89 målrettet på at få projektet op at stå. Men han fortæller, at det generelt virkede som om, politikerne gerne ville stedet – men at man selv måtte finde pengene.

En overraskende gennembrud blev det derfor, at den nystiftede lokale pengetank Sparekassen Bornholms Fond var så visionær, at man simpelthen frikøbte Olav Elvang fra hans civile job som gymnasielærer på statsskolen.

Herefter fik Elvang frie hænder til i en periode udelukkende at koncentrere sig om at søge fonde. Og lige så vigtigt bevilligede fonden de store beløb, der har muligjort opbygning og udvikling af musikhuzet.

– Samlet kan man sige, at det offentlige bidrager til driften, men at etableringen af musikhuzet i høj grad kom til at bero på fondsmidler – og ikke mindst Sparekassen Bornholms Fond, konstaterer den forhenværende formand.

” Ved fondens hjælp har vi kunnet øge det årlige antal af begivenheder fra tidligere omkring 40 til nu op imod 200 events,

siger Peer Kofoed Andersen.

Omkring halvdelen

Og da lokaliteterne i den tidligere biograf i 2005 blev “genindviet” efter en stor ombygning i 2005 kunne opsummeres, at fonden som den helt store sponsor havde finansieret omkring halvdelen af udgifterne siden starten.

– Det er lig med godt 12 mio. kroner, oplyste fondens daværende formand Jørn Aaby Svendsen ved ibrugtagningen. Men ellers gav han generøst æren til fodfolkene bag institutionen: – Tak for jeres vedholdenhed – og tak fordi I har givet os dette pragtfulde hus.

Også i dag konstaterer Musikhuzets daglige leder Peer Kofoed Andersen, at fonden har en kæmpeaktie i, at Bornholm har det flotte tilbud til både tilhængere og udøvere af den rytmiske musik.

Fra 40 til 200 events

– Uden fonden havde vi ikke haft status som regionalt spillested med den statsstøtte, det medfører. Og ved fondens hjælp har vi kunnet øge det årlige antal af begivenheder fra tidligere omkring 40 til nu op imod 200 events, siger Peer Kofoed Andersen.

Han fremhæver desuden, at tidligere tilsagn fra fonden har kunnet bane vejen for andre donationer. Ikke mindst ved den seneste store ombygning, hvorefter øens musikliv har trivedes i rigtigt gode rammer.

– Og ombygningen af pakhuset har ikke kun givet os en ekstra scene til musik. Men også mulighed for en lang række kulturelle arrangementer, slutter Peer Kofoed Andersen.

Lillian Hjorth-Westh og Aksel Lasthein Madsen. Arkivfoto: Allan Rieck

En særlig dag på Bornholms Højskole:

Ikke et øje var tørt

– I 2007 bevilgede vi en donation til Bornholm Højskole på en mio. kr. Og denne donation står for mig som den mest bevægende bevilling, jeg har været med til.

Således husker det længst siddende bestyrelsesmedlem i Sparekassen Bornholms Fond den særlige dag på skolen ved Ekkodalen. Blem var med fra starten og frem til 2012. De sidste seks år som formand.

– Ca.150 mennesker var denne dag på højskolen i anden anledning, hvor vi så på et tidspunkt uden skolens viden donerede pengene. Ikke et øje var tørt, og gudske-lov kører skolen i dag på bedste vis. Det glemmer jeg aldrig.

Krisehjælp

Det har man heller ikke gjort på Bornholms Højskole, hvor forstanderen Axel Lasthein-Madsen fortæller, at denne og andre donationer fra fonden har haft uvurderlig betydning for, at øen i dag har en velfungerende og økonomisk velfunderet højskole.

– I foråret 2007 var Bornholms Højskole præget af et vigende elevtal og en ledelses- og personalemæssig krise foranlediget af den daværende forstanderens pludselige afsked, fortæller han.

– Lillian Hjorth-Westh blev konstitueret som forstander og gik straks i gang med at redde højskolen fra en truende lukning. Den nyvalgte bestyrelsesformand Birthe

“Foråret 2007 var Bornholms Højskole præget af et vigende elevtal og en ledelses- og personalemæssig krise foranlediget af den daværende forstanderens pludselige afsked.

Fortæller Axel Lasthein-Madsen

Juel-Jensen deltog aktivt i redningsaktionen, som også krævede en økonomisk indsprøjtning.

Stærkt signal

– Den 6. juli 2007 mødte daværende formand for Sparekassen Bornholms Fond Jørn Blem og fondens admini-

strator Svend Erik Pedersen uanmeldt op til et arrangement på højskolen, hvor de overrakte en check på 1 mio kroner. Skolen kunne selv bestemme, hvad pengene skulle bruges til.

– Denne donation var med til at redde skolen fra en truende konkurs, og den var også med til at sende et signal til den bornholmske befolkning om, at skolen i den grad trængte til opmærksomhed og moralsk støtte.

– Dette fik skolen i en sådan grad, at bornholmerne meldte sig ind i skolekredsen i stort tal og på den måde viste skolen sin taknemmelighed over deres egen højskole.

Nordea-pris

Og året efter blev det Bornholms Højskole, der løb med Nordea Bornholms særlige pris til en person, institution eller organisation, der har udfoldet initiativer til gavn for Bornholm,

Højskolen fik prisen blandt andet med begrundelsen, at Bornholms Højskole gennem årene har givet mange mennesker en oplevelse for livet.

– Og da vi søgte fondsmidler til bygning af en ny værelsesfløj med moderne indrettede værelser alle med bad og toilet, der indviedes 1 2013, stod Sparekassen Bornholms Fond igen klar med en tilsvarende donation på 1 mio kr., slutter Axel Lasthein-Madsen.

Selv om det regnede skomardrenge:

Landsstævnet fik bragt Bornholm på landkortet

Desværre var vejret dårligt, men i min tid i DGI har jeg ofte hørt, at landsstævnet i 2002 var med til at sætte Bornholm på landkortet og mange deltagere fra det ganske land er vendt tilbage til øen som turister.

Det konstaterer Erik A. Larsen, der som formand for DGI Bornholm i perioden 2003 til 2012 oplevede, hvilken stor betydning Sparekassen Bornholms Fonds donationer har haft for den bornholmske idræt.

– Et område der er økonomisk trængt på mange områder, og hvor fondens gavmildhed har bevirket, at mange i foreningernes bestyrelser har fået kræfter til at fortsætte arbejdet, fastslår han.

Reddede stævnet

– Går man tilbage i Bornholms Tidendes artikler fra landsstævnetiden, kan man læse, at det naturligvis var økonomien, der var problemet. Blandt andet skulle der etableres et stort lysanlæg på landsstævnestationen.

– Her gav Sparekassefonden 2,5 mio. kr. Bornholms Tidende skriver 10. april 2000, at Sparekassefonden ligefrem redder landsstævnet, husker Erik A. Larsen.

Og i forbindelse med landsstævnet donerede Sparekassefonden også væsentlige beløb til øens idrætsforeninger til blandt andet istandsættelse af klubhuse og andre idrætsfaciliteter. Forbedringer som klubberne har haft stor glæde af.

DGI-hallen

Tilbage i 1997 stod den daværende tennishal på Stadion Nord til nedrivning, da den selvejende hal ejet af Rønne Tennis Klub ikke havde midler til at fortsætte driften

– Såvel Bornholms Amt som Rønne Kommune forsøgte at redde hallen, men det blev DGI, der købte den daværende tennishal. Her gav Sparekassefonden 750.000 kr. som bidrag til anskaffelsen, fortæller Erik A. Larsen.

landsstævnet i 2002 var med til at sætte Bornholm på landkortet og mange deltagere fra det ganske land er vendt tilbage til øen som turister.

Konstaterer Erik A. Larsen

– Og ingen kan i dag være i tvivl om, hvilken betydning for idrætten bevarelsen af hallen har haft. Nye idrætsgrene er kommet til som blandt andet klatring, hvor fonden gav et bidrag til etablering af indvendig klatrevæg. Også gymnasiet har gennem året benyttet hallen i mange timer.

Idrætsrejser

I øvrigt har Erik A. Larsen konstateret, at hvis man lægger donationerne fra Sparekassefonden til den bornholmske idræt sammen i perioden 2010 til 2014, så er beløbet godt fire mio. kr.

– Sparekassefonden har derudover ydet støtte til bornholmske idrætsrejser for 2.250.000 kr. Dette har givet bornholmske idrætsudøvere mulighed for at deltage i turneringer uden for øen, pointerer Erik A. Larsen.

Klatrevæg i DGI-Hallen. Arkivfoto: Allan Rieck

i Værdsatte skulderklap

– Gennem mange år har Sparekassefonden årligt påskønnet lederindsatsen i de bornholmske idrætsforeninger ved at give den såkaldte Idrætslederpris til en leder fra såvel DGI som DIF, siger Erik A. Larsen.

– Dette er et skulderklap til den leder, der gennem året har ydet en ekstraordinær indsats for idrætten på Bornholm. Jeg ved, at denne pris er meget værdsat, og hvert år er der mange indstillinger til prisen.

Prismodtagerne siden 2004 er følgende med DIF nævnt først:

2004: Børge Dahl Mortensen og Ole Hansen.

2005: Christian Stentoft og Palle Densam.

2006: Marit Paldan Sørensen og Bjarne Holm.

2007: Cæsar Funch Jensen og Birgitte Ekstrøm.

2008 : Kim Mortensen og Per Koefoed, Hasle.

Sportspris 2008: Jan Haagenen og Maria Folkmann Ipsen.

2009: Torben Kjølner og Henrik Madsen, TIF.

2010; DGI: Claus Clausen, Vikling Atlerik. Bornholms Idrætsråd: Ann-Sofie Frederiksen, Årsballe Boldklub.

2011: DGI : Karin Kofoed, ØB 9. Kreds. Bornholms Idrætsråd: Pent Pedersen, Tejn iF.

2012: DGI: Kaj D. Andersen, Åkirkeby. Bornholms Idrætsråd: Kaj D. Andersen, Åkirkeby.

2013: DGI: Jørn Lund, DGI Hallen. Bornholms Idrætsråd: Lis Borring, Bornholm Taekwondo.

2014: DGI: Chanett Hansen, Dirty Boots. Bornholms Idrætsråd: Finn Jørgensen, Knudsker IF, bordtennis.

DGI-Hallen. Arkivfoto: Jens-Erik Larsen

Toni Bødtker Munch, Kulturarvstyrelsen, fondsformanden Jørn Blem, Birte Skov, Kulturarvstyrelsen, forskningscenterleder Peter Billing og fondsadministrator Svend Erik Pedersen. Arkivfoto: Henning Sigvardsen

En lykkelig handel for både køber og sælger:

Ejerskiftet på Stenbrudsgården

En helt lykkelig handel for både køber, sælger og bruger. Det var der champagneskålende enighed om i det smukke aprilsvejr en formiddag i 2008 ved en lille festlighed på en af Bornholms store bygningsmæssige kulturperler – Stenbrudsgården i Nexø.

I overværelse af repræsentanter for køberen – Sparekassen Bornholms Fond – og sælgeren – Naturarvstyrelsen – overdrog fondens formand, Jørn Blem, officielt bygningerne til brugeren – Center for Regional- og Turismeforskning

Jørn Blem fremhævede, at det er første gang, at Sparekassen Bornholms Fond kaster sig ud i ejendomsbesiddelse. Normalt giver man penge til almennyttige formål, som modtagerne så selv formidler. Men i dette tilfælde har man gjort en undtagelse.

En lang process

– Men vi er taknemmelige for, at vi har fået denne mulighed for at medvirke til at bevare Stenbrudsgården, som den står i dag, og at sikre offentlighedens adgang til de omkringliggende arealer og Stenbrudssøen.

– Og så har det naturligvis også været afgørende, at det arbejde, der udføres af forskningscentret, som er så vigtig for bornholmske interesser, nu i hvert fald fysisk er fremtidssikret i smukke rammer og til en lavere husleje, betonede Jørn Blem.

Om selve forløbet fortalte han, at det havde været en lang proces, der havde taget mere end et år, siden man

Det er første gang, at Sparekassen Bornholms Fond kaster sig ud i ejendomsbesiddelse.

Fremhæver Jørn Blem

fik den første forsigtige føler fra Kulturarvstyrelsen, hvor personudskiftninger havde forsinket handelen, der gik i orden fra nytår.

Ingen prisdiskussion

– Men vi er glade for tilliden, som vi vil forvalte i samme ånd som Kulturarvstyrelsen har gjort. Og vi er da glade for, at Sparekassen Bornholms Fond anses for at stå som værner af de samme samfundsværdier, sagde Jørn Blem.

Om prisen fortalte han, at den simpelthen har været dikteret af sælger – og ikke har været til diskussion. Den er den samme som ejendomsværdien på 3,5 mio. kr.

Spøgefuldt afsluttede Jørn Blem sin velkomst til forskningscentret med at bemærke, at skulle alt gå galt, så kunne han da godt se muligheder for at indrette attraktive aftægtsboliger for fondens formand og bestyrelsesrepræsentanter.

Helt trygge

For Kulturarvstyrelsen understregede arkitekt Birte Skov, at man er fuldstændig trygge ved fondens ejerskab til Stenbrudsgården, som Kulturarvstyrelsen igennem årene har renoveret og ombygget for hele 19 mio. kr.

– Vi er særdeles tilfredse med, at ejerskabet overgår til en institution, som kan sikre offentlighedens fortsatte adgang til det historiske bygningskompleks, fremfor hvis det f.eks. blev solgt som privat sommerbolig, sagde Birte Skov.

Afslutningsvis oplyste hun, at også Kulturarvstyrelsen sjældent optræder som ejendomsbesidder. Kun i ganske få tilfælde køber man ejendomme for at videre-sælge dem til passende købere, der kan sikre dem for fremtiden. Men Stenbrudsgården havde været noget helt særligt for styrelsen.

En gaveregn gennem 25 år:

1999 og 2000 var jubelår

– Året med de største uddelinger var 1999, hvor vi bevilgede 32 mio. kr. og året efter 18 mio., fortæller fondens tidligere formand Jørn Blem, der også har opregnet de lidt større bevillinger i de 25 år.

– Men vi skal ikke glemme, at også alle de mange mindre bevillinger på 1.000 kr. og opefter har skabt stor glæde i de mange små foreninger rundt om på Bornholm – og ikke mindst fået mange frivillige til at forsætte med at være frivillige i foreningerne.

1990/91 fik Bornholms Fiskerilaboratorium 300.000 kr., Bornholms Museum 200.000, Dueodde Efterskole 200.000 og Østersøbadets bevarelse 150.000.

1992 fik Bornholms Kunstmuseum 280.000 kr. til kildekanalen, Aste 104.500 til vintersejlad fra Allinge og Gudhjem Svømmehal fik 50.000.

Kultur og idræt

1994 blev ASG/TIF betænkt med 90.000 kr. til et nyt telt, BBU Rejse Fonden fik 150.000 kr og Rønne Theater 200.000.

1995 var der 500.000 kr. til Hjorths Museum, Natur Bornholm modtog 1 mio. og Bornholms Travselskab 200.000.

1996 fik Musikhuzet 490.000 kr. til nye stole, Svanekegaarden 480.000 kr. til køb af kunstnerbolig, mens der var 3 mio. kr. til NaturBornholm.

1997 modtog Bornholms Middelaldercenter 750.000 kr. Det samme fik DGI til køb af Rønne Tennishal, mens Oluf Høst Museet fik 500.000 til etableringen.

1998 kunne fonden give Musikhuzet Bornholm 8 mio. kr. til køb af Raschs Pakhus og Rønne Theater modtog 2 mio. kr. til nye stole.

1999 bevilgedes Kunstmuseet og Bornholms Museum hver 12 mio. kr. Til køb af Gudhjem Svømmehal blev givet 866.000, Musikhuzet fik 2,1 mio. til første etape, Jun-Ichi Inoues skulptur på Store Torv i Rønne kostede 1,25 mio. og Scala Gudhjem støttedes med 400.000 kr.

Efter årtusindskiftet

2000 modtog Rønne Theater 7,2 mio. kr., NaturBornholm 3.1 mio., Bornholms Middelaldercenter 900.000

og DGI Landsstævnet 2,5 mio. kr.

2001 doneredes 3,6 mio. til køb af Grønbechs Gård og 1,6 mio. til renovering af klubhuse og haller på øen i forbindelse med DGI Landsstævnet.

2002 blev skænket 500.000 kr. til køb af Kastellet i Rønne, Bornholmerrevyen modtog 160.000 og Rønne Bio modtog 700.000 kr. til renovering.

2003 gjaldt det 1,2 mio. kr. til Musikhuzet. I 2004 fik NaturBornholm 4,8 mio. kr., mens der i 2005 var 3,5 mio.

“Året med de største uddelinger var 1999, hvor vi bevilgede 32 mio. kr. og året efter 18 mio.

Fortæller fondens tidligere formand Jørn Blem

kr. til Rønne Theater, 300.000 kr. til Svanekegården og 350.000 kr. til Sct Nicolai Kirke til et nyt flygel.

I 2006 var der 200.000 kr. til køb af Stenbys Værft til Bornholms Træbådelaug, 270.000 kr. til Viking Atletik og 1,5 mio. kr. til Foreningen Bornholmske Skoves skovkøb, mens der i 2007 blev doneret 890.000 kr. til Hjorths Fabrik og 250.000 til Travselskabet.

I 2009 fik Bornholms Middelaldercenter 265.000 kr, mens der var 1 mio. kr. til NaturBornholm og 500.000 kr. til Musikhuzet. I 2010 fik Rønne Theater 500.000 kr., mens der i 2011 blev givet 300.000 kr. til Event Bornholm og 230.000 til Rønne Svømmehal.

I 2013 var der 1,5 mio. til både Bornholms Middelaldercenter og Bornholms Museum, mens de største bevillinger i 2014 var 500.000 til det nye madkulturhus på Melstedgaard og 1 mio. i byggekroner til Campus Bornholm.

200.000 til køb af Stenbys Værft til Bornholms Træbådelaug i 2006. Arkivfoto: Allan Rieck

500.000 til det nye madkulturhus på Melstedgaard i 2014. Arkivfoto: Allan Rieck

Fondens bestyrelse i jubilæumsåret

Bestyrelsen er fra venstre: Uffe Houmann, Poul Hansen, Peter Stange Jensen (næstformand), Jens Olsen (formand), Anna Sofie Poulsen og administrator Svend Erik Pedersen.

Fondens formænd og bestyrelsesmedlemmer gennem 25 år:

Jørn Aaby Svendsen. Arkivfoto.

- Preben Holm Jensen, formand og bestyrelsesmedlem 1990 – 1995
Jørn Aaby Svendsen, bestyrelsesmedlem 1990 – 2009, formand 1996 - 2005
Jørn Blem, bestyrelsesmedlem 1990 – 2012, formand 2006 – 2012
Jens Chr. Kirketerp, bestyrelsesmedlem 1990 – 1991
Hans Engell, bestyrelsesmedlem 1990 – 1994
Erling Marcher, bestyrelsesmedlem 1990 – 2004
Bjarne Møller, bestyrelsesmedlem 1990 – 2001
Jens Harild,, bestyrelsesmedlem 1990 – 2001
Verner Jensen, bestyrelsesmedlem 1990 – 1997
Maud West, bestyrelsesmedlem 1996 – 2013
Torben Andersen, bestyrelsesmedlem 2002 – 2010
- Jens Olsen, bestyrelsesmedlem 2009 -, formand 2013 -
Uffe Houmann, bestyrelsesmedlem 2005 -
Peter Stange Jensen, bestyrelsesmedlem 2010 -
Poul Hansen, bestyrelsesmedlem 2013 -
Anna Sofie Poulsen, bestyrelsesmedlem 2014 -

Ifølge fondens vedtægter skal bestyrelsesmedlemmer udtræde af bestyrelsen senest med udgangen af det år vedkommende fylder 70 år.

Fondens administratorer gennem 25 år:

- Mogens Mannering, 1990 – 2003
Svend Erik Pedersen, 2004 -

Preben Holm Jensen. Arkivfoto.